

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı

Sayı: B.13.2.SGK.0.65.03.01/01-68-7 10777671
Konu: Zonguldak Milletvekili Ali İhsan KÖKTÜRK'e ait
(7/14981) Esas No'lu Yazılı Soru Önergesi

06 Temmuz 2010

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi: a) 16/06/2010 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/14981-23996/49604 sayılı yazınız.
b) Başbakanlığın 21/06/2010 tarihli ve B.02.0.KKG.0.12/106-222-22/2781 sayılı yazısı.

Zonguldak Milletvekili Sayın Ali İhsan KÖKTÜRK'ün, Başbakan Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN tarafından yazılı olarak cevaplandırılmak üzere tevcih ettiği 7/14981 Esas No'lu soru önergesi, ilgi (b) yazı gereği Sayın Başbakan adına Bakanlığım ve diğer ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından incelenmiş olup konuya ilişkin cevabi bilgi ve değerlendirmeler ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Ömer DİNÇER
Bakan

EK:
Yazı (8 sayfa)

**ZONGULDAK MİLLETVEKİLİ SAYIN ALİ İHSAN KÖKTÜRK'E AİT
7/14981 ESAS NO'LU YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP**

1- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunun 73 üncü maddesi gereğince eşdeğer ilaçlarda sigortalı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin talep ettiği ilaçların azami fiyatı ile eşdeğer ilacın fiyatı arasında oluşacak farkın tavan uygulanmaksızın kişi tarafından ödenmesi gerekmektedir. Sosyal Güvenlik Kurumunun ödeyeceği ilaçlara ait ödeme listesi tıpta ve tedavideki gelişmelere paralel olarak değerlendirilmekte ve bazı ilaçlar (örneğin, Sağlık Bakanlığı tarafından ilaç ruhsatı iptal edilerek ara ürün kapsamına alınan ilaçlar gibi) ödeme kapsamından çıkarılmıştır.

Kronik hastalığı olan kişilerin raporlarında yer alan ve 25/3/2010 tarihli, 27532 sayılı 1. Mükerrer Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliği"nin Hasta Katılım Payından Muaf İlaçlar Listesinde yer alan hastalıklar ve ilaçlardan katkı payı alınmaması uygulaması devam etmektedir. Kişiler bu gruptaki ilaçlara %10-20 katkı payı ödememekle birlikte, 5510 sayılı Kanunun 73 üncü maddesinde belirtilen fark ücreti mevcut ise bu ücreti ödemeleri gerekmektedir.

2- Sosyal Güvenlik Kurumundan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında emekli aylığı alanlar aylık hesaplama usullerine göre;

- a) 1982 yılından önce emekli olanlar,
 - b) 1982 - 01/01/1988 tarihleri arasında emekli olanlar,
 - c) 3395 sayılı Kanuna göre borçlanma primi ödeyerek emekli olanlar (kamuoyunda süper emekli olarak bilinenler),
 - d) 01/01/1988 - 31/12/1999 tarihleri arasında emekli olanlar,
 - e) 01/01/2000 tarihinden sonra emekli olanlar,
- olmak üzere 5 gruba ayrılmaktadır.

1988-1992 yılları arasında her yıl itibariyle kademeli olarak 5 ayrı üst göstergeden emekli olanları da ilave ettiğimizde ise emekli grupları sayısı daha da artmaktadır.

Bilindiği üzere, aylık bağlama usulü itibariyle temel değişiklik 01/01/2000 tarihinde yürürlüğe giren 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ile yapılmış, bu Kanunla 1978 yılından itibaren uygulanan gösterge sistemine göre aylık bağlama yerine, sigortalı kazançlarının aylık bağlama yılına kadar TÜFE ve Gelişme Hızı ile güncellenmesine dayalı olduğu bir sisteme geçilmiştir.

1982 yılından önce emekli olanların aylık bağlama oranları, o tarihlerde yürürlükte bulunan hükümler gereğince sigortalının prim ödeme gün sayısının miktarına bakılmaksızın % 70 olarak alınmış ve bu oran, kadın sigortalı için 50 yaş, erkek sigortalı için 55 yaştan fazla her tam yaş için 1'er puan artırılmıştır. Başka bir ifade ile; bu dönemde emekli olanlar hakkında 5000 gün prim ödeme gün sayısından fazla veya noksan her 240 gün için emekli aylıklarında artırım veya indirim uygulanmamıştır.

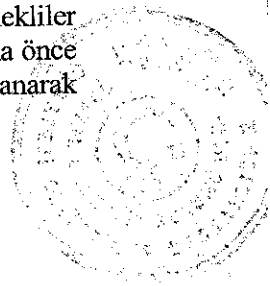
1982-01/01/1988 tarihleri arasında emekli olanların aylık bağlama oranlarında, ödedikleri 5000 gün prim için % 60 oranı baz alınmakta ve bu oran, sigortalının 5000 günden fazla prim ödediği her 240 gün için 1 puan artırılarak, 5000 günden noksan prim ödediği her 240 gün için ise 1 puan eksiltilerek, bağlanacak aylığın oranı tespit edilmiştir.

01/01/1988 tarihinden sonra emekli olanlar bakımından mevcut gösterge tablosuna ilave olarak üst gösterge tablosu yürürlüğe girmiş ve bağlanacak aylıklar ile alınacak primlerin hesabında nazara alınan tavan gösterge 1400'den 6400'e 5 yıllık geçiş sürecinde kademeli olarak yükseltilmiştir.

Ancak, aylık bağlamada son 5 yıllık prime esas kazançlar dikkate alındığından, üst göstergeden aylık bağlanabilmesi için en az 5 takvim yılı bu göstergeden prim ödenmesi gerekmektedir.

Öte yandan, üst gösterge tablosunun yürürlüğe girmesiyle 5 yıllık süre dolmadan emekli olacakların 09/07/1987 tarihinden sonra ödedikleri yüksek primlerin bağlanacak emekli aylıklarına da adil şekilde yansıtılmasını sağlayacak geçici düzenleme yapılmıştır.

3395 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği dönemde emekli olanlar (kamuoyunda süper emekliler olarak bilinen emekliler), 3395 sayılı Kanunla üst gösterge tablosunun yürürlüğe girmesiyle daha önce yüksek gösterge üzerinden emekli olmuş sigortalılara da son 5 yıla ait aradaki prim farkını borçlanarak ödemeleri halinde tavan gösterge üzerinden emekli olmaları imkanı getirilmiştir.

Ancak, 3395 sayılı Kanunun söz konusu borçlanma hükmünün Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi üzerine, borçlanma yapan emeklilerin iptal tarihindeki aylık miktarları dondurulmuştur. Daha sonra 01/01/1991 tarihinde yeniden yapılan bir düzenleme ile 3702 sayılı Kanun yürürlüğe konulmuş ve borçlanma primlerinin karşılığı olarak "telafi edici ödeme" adı altında yeni bir ek ödeme sistemi getirilmiştir. Telafi edici ödemeler, aylıklara yapılan artış oranları kadar artırılmak suretiyle bu yasaya göre emekli olanlara aylıklarıyla birlikte her ay ödenmektedir.

4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ile gösterge ve katsayı esasına dayalı aylık bağlama sistemi ve aylık bağlama oranları değiştirilmiştir. Bu değişiklikle;

Ortalama yıllık kazanç; 4447 sayılı Kanunla, sigortalının aylığının hesabında yalnızca son 5 veya 10 yıllık kazançlarının esas alınması yerine 01/01/2000 tarihinden geçerli olmak üzere, (bu tarihten sonra işe giren sigortalılar ile daha önce işe giren sigortalıların bu tarihten sonraki çalışmalarına ilişkin kısmi aylıklarının hesabında kullanılmak üzere) tahsis talep tarihine kadar TÜFE ve Gelişme Hızı oranlarıyla güncelleştirilerek getirilen kazançlarının toplamının prim ödeme gün sayısına bölünmesi suretiyle ortalama yıllık kazancın bulunması, ortalama yıllık kazancının 1/12'sine aylık bağlama oranının uygulanması suretiyle de emekli aylığının hesaplanması esası getirilmiştir. Ortalama yıllık kazancın hesabında, sigortalının tüm çalışmalarına ilişkin güncellenen tüm kazançları dikkate alınmakla birlikte, bu kazançlar toplam prim ödeme gün sayısına bölünerek çalışılmayan sürelerin ortalama yıllık kazancı etkilememesi sonucunu vermekte olup diğer bir deyişle kişinin, sigortalılık süresi içinde çalışılan günlerdeki kazançlarının yüksek olması, çalışılan günler az da olsa ortalama yıllık kazancının yüksek olması sonucunu doğurmaktadır.

Aylık bağlama oranı; sigortalının toplam prim ödeme gün sayısının ilk 3600 gününün her 360 günü için % 3,5, sonraki 5400 günün her 360 günü için % 2 ve daha sonraki her 360 gün için % 1,5 oranlarının toplamıdır.

Diğer taraftan, 4447 sayılı Kanunla aylık bağlama sistemi değiştirilirken, 01/01/2000 tarihinden önce işe girmiş olan sigortalıların aylıklarının hesaplanmasına ilişkin 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa geçici bir hüküm konulmuştur.

Buna göre; sigortalının 01/01/2000 tarihinden önceki hizmetleri eski hükümlere göre değerlendirilerek bu döneme ilişkin prim ödeme gün sayısının toplam prim ödeme gün sayısına oranı üzerinden kısmi aylığı hesaplanmakta, hesaplanan bu kısmi aylığa tahsis talep tarihinin bulunduğu yılın Ocak ayına kadar yıllık TÜFE ve Gelişme Hızı oranları uygulanarak kısmi aylığın güncellenmesi sağlanmakta; sigortalının 01/01/2000 tarihinden sonraki hizmetleri için ise yeni hükümlere göre kısmi aylık hesaplanmakta ve sigortalının bu kısmi aylıkları, tahsis talep tarihinin bulunduğu yılın Ocak ayı itibarıyla birleştirilerek sigortalının emekli aylığının miktarı bulunmakta ve sigortalının alacağı emekli aylığının başlangıç tarihine kadar aylık TÜFE artış oranları ve oransal aylık artışları uygulanarak sigortalıya bağlanacak aylık tespit edilmekte idi.

Söz konusu uygulama 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 2008 yılının Ekim ayına kadar devam ettirilmiş olup, bu tarihten sonra 5510 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesine göre aylıklar, toplam prim ödeme gün sayısı esas alınarak tespit edilen aylık bağlama oranları üzerinden; gösterge sistemi, 4447 sayılı Kanunla getirilen sistem ve 5510 sayılı Kanunla getirilen sistemden oluşan üç ayrı kısım halinde hesaplanmaktadır.

Yukarıda açıklandığı şekilde, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında emekli aylığı alanların hesaplanma usullerinde zaman içerisinde yapılan değişiklikler nedeniyle bağlanan aylıklar arasında farklar oluşmuştur. Çünkü sigortalının, her prim ödeme gün sayısının geçtiği dönemlerde yürürlükte olan mülga kanunlara göre kısmi aylıkları hesaplanmakta ve hesaplanan bu kısmi aylıklar, aylık talep yılında yürürlükte olan kanun hükümlerine göre taşınarak burada toplanmak suretiyle sigortalının emeklilikte alacağı tam aylık bulunmaktadır. Dolayısıyla sigortalıların prim ödeme gün sayıları aynı bile olsa bu günlerin geçtiği dönemler farklı ise emekli aylıklarında da farklılıklar olmaktadır.

Emekli aylıklarının intibakı, aylıkların genel düzeyinin artırılmasından farklı olarak, zaman içerisinde aylık hesaplama sistemlerindeki değişimler nedeniyle aynı düzeyde prim ödemiş olan emeklilerin aylıkları arasındaki farklılıkların giderilmesi olarak değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan, 2000 yılı öncesi bağlanan aylıklar ile 2000 yılı sonrası bağlanan aylıklar arasında da prim ödeme gün sayısı, yaş ve ödenen prim miktarından kaynaklı farklılıklar yanında, prim ödeme günlerinin geçtiği tarihler ile talep tarihinin aynı olmamasından kaynaklanan farklılıklar da bulunmaktadır. Bu farklılıklar, prim ödeme günlerinin geçtiği dönemdeki TÜFE ve Gelişme Hızı rakamları ile o dönemlerde aylıklara yapılan zam oranlarına göre değişiklik göstermektedir.

Anayasa Mahkemesinin 05/02/2009 günlü E: 2005/30, K: 2009/18 sayılı Kararında; "Yasa koyucu, sigortalıların ödeyecekleri primlerin ve bağlanacak aylıklarının hesabında esas alınan kurallar konusunda Anayasa'da belirtilen ilkelere ve sosyal sigorta gereklerine uygun olarak adil ölçüler içinde düzenlemeler yapmak yetkisine sahiptir.

Öte yandan, farklı tarihlerde emekli olan sigortalıların, emekli aylığı bağlama tarihlerinde yürürlükte bulunan farklı kurallara tabi olmaları nedeniyle aralarında eşitlik karşılaştırması yapılamaz." hükmü yer almaktadır.

Yüksek mahkemenin anılan kararında da belirtildiği gibi, farklı tarihlerde ve farklı hükümlere göre aylık bağlananlar arasında sadece, prim ödeme gün sayısının eşit olmasından yola çıkılarak eşitlik karşılaştırılması yapılamaz. Eşitlik; prim ödeme gün sayısı, yaş, ödenen prim tutarları, prim ödeme günlerinin geçtiği tarihler ve talep tarihinin aynı olması halinde söz konusu olabilecektir ki bu şartlardan birinin farklı olması aylık miktarını da değiştirebilmektedir.

Bu nedenle, yapılan emekli aylık hesaplamaları ve emekli aylıkları arasında oluşan farklar yürürlükteki kanunlardan kaynaklanmaktadır.

3 ve 4- Sosyal Güvenlik Kurumundan gelir/aylık alan sigortalı ve hak sahiplerine müracaatları halinde maaş bilgilerini gösterir belge verilmekte olup ayrıca 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında gelir/aylık alan sigortalı ve hak sahiplerinin gelir/aylık miktarları, ek ödeme tutarları ve kesinti türleri ile kesinti miktarları bilgilerine, Sosyal Güvenlik Kurumunun internet sayfasının (www.sgk.gov.tr) "Emekli/E-Diğer/Rehberlik Hizmetleri" menüsünden ilgililerin T.C. kimlik numarası bilgileri ile ulaşılabilmekte, yine "Emekli/Devredilen Kurumlar" menüsünü altında yer alan "İlaç, Muayene ve Optik Katkı Payı ve Cemiyet Kesinti Ücreti Sorgulama" ve "Cemiyet Kesintisi Sorgulama" menülerinden gelir/aylıklardan yapılan ilaç, muayene ve cemiyet kesintilerinin ayrıntılarına ulaşılabilir.

5- Devredilen SSK sigortalı ve hak sahiplerinden dernek üyesi olanların üyelik aidatlarının gelirlerinden/aylıklarından kesilmesine ilk defa SSK Yönetim Kurulunun 24/10/1979 tarihli ve 49/5198 sayılı Kararı ile başlanmıştır.

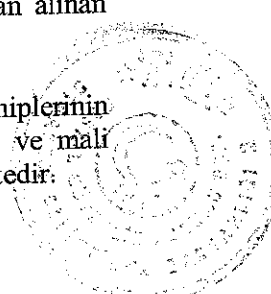
Yapılan yasal değişiklikler sonrası 2005 yılında, Türkiye Emeklileri Derneği ile Tüm İşçi Emeklileri Dul ve Yetimleri Derneğine üye SSK sigortalı ve hak sahiplerinin üyelik aidatlarının gelirlerinden/aylıklarından kesilip kesilemeyeceği hususu, 5253 sayılı Dernekler Kanunu ve 5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanuna göre yeniden değerlendirilmesi için 23/12/2004 tarihli ve 955366 sayılı yazıyla İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığına sorulmuş olup cevaben alınan 04/01/2005 tarihli ve 22 sayılı yazıda, "derneklere üye, emekli, dul ve yetimlerin üyelik aidatlarının, söz konusu kişilerden muvafakat alınmak şartıyla gelirlerden/aylıklardan kesilebileceğinin" bildirilmesi üzerine, aidatlarla ilgili doğabilecek her türlü hukuki, cezai ve mali sorumluluk derneklere ait olmak kaydıyla dernek üyesi sigortalı ve hak sahiplerinin üyelik aidatı kesintisi yapılması SSK Yönetim Kurulunun 13/01/2005 tarihli ve IX/41 sayılı, 11/02/2005 tarihli ve IX/126 sayılı kararlarıyla uygun görülmüştür.

Konu ile ilgili olarak çok sayıda dernekten alınan yoğun talepler üzerine devredilen Sosyal Sigortalar Kurumu Yönetim Kurulu 15/09/2005 tarihli ve IX/796 sayılı kararıyla aidat kesintilerinin gelirlerden/aylıklardan yapılabilmesi için aşağıdaki kriterleri belirlemiştir.

Buna göre, derneklerin müracaat tarihinde;

- 1) Türkiye genelinde en az % 35 oranında şubelerinin teşkilatlanmış olması,
- 2) Devredilen Sosyal Sigortalar Kurumunca gelir/aylık ödenen toplam emekli, dul ve yetim sayısının en az % 1'i oranında üyeye sahip bulunması,
- 3) Yukarıda belirlenen şartların İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığından alınan yazı ile belgelendirilmesi, gerekmektedir.

Bu şartları sağladığını belgelendiren derneklerin kesinti talepleri, sigortalı ve hak sahiplerinin muvafakatinin bulunması şartıyla ve aidatlarla ilgili doğabilecek her türlü hukuki, cezai ve mali sorumluluğun derneğe ait olduğuna dair taahhütname de alınmak suretiyle yerine getirilmektedir.

İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığından alınan 29/01/2010 tarihli ve 315 sayılı yazıda; 2010 Ocak ayı itibariyle Türkiye Emeklileri Derneğinin 649.245 üyesi bulunduğu ve Türkiye genelinde 92 adet şubesinin olduğu; Tüm İşçi Emeklileri Dul ve Yetimleri Derneğinin ise 97.194 üyesinin bulunduğu ve Türkiye genelinde 48 adet şubesinin olduğu belirtilmiştir. Bu bilgilere göre yukarıda belirlenen kriterleri Türkiye Emeklileri Derneği ile Tüm İşçi Emeklileri Dul ve Yetimleri Derneğinin yerine getirdiği anlaşılmıştır.

Anılan iki derneğin 2010 yılı aidat kesintilerine ilişkin taleplerini Sosyal Güvenlik Kurumuna iletmesi üzerine, Derneklere gönderilen 21/01/2010 tarihli yazı ile, "kesinti talebinin yerine getirilebilmesi için, yazıları ekinde bildirilen üyelere 01/01/2010 tarihinden itibaren üye olanlar için ilgilinin muvafakatının alınarak Kuruma ibraz edilmesi gerektiği, ayrıca 01/01/2010 tarihinden önce üye olanlar için de muvafakatlerinin yeniden temin edilerek 31/12/2010 tarihine kadar Kuruma ibraz edileceğine, bu tarihe kadar muvafakat yazıları ibraz edilemeyen üyelere ait kesinti tutarlarının ilgililere ödenmek üzere kanuni faiziyle birlikte Kuruma iade edileceğine ilişkin taahhüdü içeren Dernek Yönetim Kurulu kararının gönderilmesi," gerektiği bildirilmiştir.

Bunun üzerine Türkiye Emeklileri Derneği ve Tüm İşçi Emeklileri Dul ve Yetimleri Derneği, yukarıda belirtilen taahhüdü ve aidatlarla ilgili doğabilecek her türlü hukuki, cezai ve mali sorumluluğun derneklerine ait olduğunu taahhüt eden Yönetim Kurulu Kararlarını Sosyal Güvenlik Kurumuna göndermişlerdir.

Buna istinaden, Türkiye Emeklileri Derneği ve Tüm İşçi Emeklileri Dul ve Yetimleri Derneği üyesi olduğu bildirilen sigortalı ve hak sahiplerinin 2010 yılı üyelik aidatları derneklerin belirlemiş olduğu üyelik aidatı tutarında (Türkiye Emeklileri Derneği: Yıllık 18 TL, Tüm İşçi Emeklileri Dul ve Yetimleri Derneği: Yıllık 15 TL) 2010 Şubat ödeme dönemindeki gelirlerinden/aylıklarından kesilerek ilgili hesaplara aktarılmıştır.

Aidat kesintisi yapılması için dernekler tarafından gönderilen listede yer alan kişilerin tamamı anılan derneklerin üyesi olup, aidatların aylıklarından kesilmesi konusunda muvafakatleri de derneklerde bulunmaktadır. Ayrıca, üyelik kayıtlarından veya muvafakatlerden doğabilecek her türlü hukuki, cezai ve mali sorumluluk derneklere aittir.

Dernek üyesi olmadığı veya muvafakat vermediği halde aidat kesintisi yapıldığını ileri süren sigortalı ve hak sahiplerinin bu konuda Sosyal Güvenlik Kurumuna yaptığı başvurular ilgili derneğe aidatın iade edilmesi için gönderilmekte ve sonucundan bilgi istenmektedir. Bunun dışında dernek üyeliğinin sona erdirilmesi konusundaki taleplerin ilgili derneklere yapılması gerekmektedir.

6- Bilindiği üzere, 07/11/1982 tarihli ve 2709 sayılı Kanun ile kabul edilen Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının "Sendika kurma hakkı" başlıklı 51 inci maddesi ile çalışanlar ve işverenler, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten serbestçe çekilme haklarına sahip olduğu hüküm altına alınmıştır.

Bu itibarla, emekliler Türkiye Cumhuriyeti Anayasası gereğince sendika kurma hakkına sahip olmamakla birlikte, sosyal güvenlik kurumlarından emekli olanlar ile dul ve yetimleri 23/11/2004 tarihli, 25649 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 4/11/2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu çerçevesinde dernek kurma hakkına sahiptirler. Emeklilerimizin bu Kanun gereğince çeşitli isimler altında kurdukları birçok dernek bulunmaktadır.

Öte yandan, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, aktif çalışma hayatından ayrılmış olanların, 5253 sayılı Dernekler Kanunu'na göre önceden bir izin almadan dernek veya vakıf kurma hakları bulunduğuna, bunun yerine yasalarla sadece çalışanlara yönelik olarak düzenleme altına alınmış olan "sendika" şeklinde örgütlenmelerinin mümkün olmadığına karar vermiştir.

